

Список використаних джерел

1. Авер'янов В. Б. Адміністративна реформа і правова наука / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2002. – № 3. – С. 24-25.
2. Адміністративна реформа. Досвід Польщі для України / [авт. кол. : Токар Л., Гонціаж Я., Новаківська Д. та ін.; за підтримки Міжнар. фонду Відродження, Фонду Know-How Польщі]. – Київ: Генеза, 2000. – 74 с.
3. Адміністративна реформа – історія, очікування та перспективи / Упоряд. В. П. Тимошук. – Київ: Факт, 2002. – 100 с.
4. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – ст.650. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Flaws%2Fshow%2F2657-12>.
5. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 49. – ст. 299. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://search.ukr.net/?go=http%3A%2F%2Fzakon.rada.gov.ua%2Flaws%2Fshow%2F539%2F97-%25D0%25B2%25D1%2580>.
6. Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості діяльності органів державної влади” від 01.08.2002 року №683/2002 // [Електронний ресурс] – Режим доступу:
www.rada.gov.ua.
7. Місцеве самоврядування в Україні: Сучасний стан та основні напрями модернізації: Наукова доповідь / За заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, 2014. –С.61-65.
8. Баранов Д.Е., Демко Е.В., Лукашенко М.А. PR: теория и практика. – М.:Маркет ДС,2010. – 328 с.

Одарченко Катерина Юрївна, здобувач,

Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова

СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА СПЕЦИФІКА РЕАЛЬНОГО СТАНУ РЕГІОНАЛЬНИХ СТРУКТУР ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ (НА ОСНОВІ РЕЗУЛЬТАТІВ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ -2015 РОКУ)

Варто погодитись, що теоретично демократія можлива й без партій, але на практиці - мусимо однозначно стверджувати, що саме партії у сконцентрованому вигляді відбивають волю народу, його узагальнене бачення власного поступу; вони плекають загальнонаціональні ідеї та помисли, надають їм відповідної політичної дієвості. Тим самим партії є необхідним засобом втілення волі народу у його владі [6, с. 444].

Щодо практичних результатів вище вказаного теоретичного умовиводу можна судити і по результатах місцевих виборів в Україні на при кінці 2015 року (28.10.15). Так, у порівнянні із місцевими виборами 2010, виборчий процес 2015 відрізнявся двома обставинами. По-перше – напередодні його

початку відбулась зміна виборчого законодавства, яка передбачила запровадження пропорційної виборчої системи з територіальними виборчими округами у частині виборів депутатів обласних, районних та міських рад. По-друге – процеси, що відбулись у політичному середовищі країни за останні два роки, значно змінили пропозицію на ринку партійних проектів. Так, політичні партії, які у 2010 році сумарно здобули 40% усіх представницьких мандатів у місцевих радах – Партія Регіонів, Комуністична Партія України, Соціалістична Партія України, «Наша Україна», «Фронт Змін» – в силу різних обставин не брали участі в останній виборчій кампанії. Натомість, такі політичні сили як «Блок Петра Порошенка «Солідарність», «Наш Край», «Опозиційний Блок», Радикальна партія Олега Ляшка, «УКРОП», «Об'єднання «Самопоміч», які опинились у першій десятці за кількістю здобутих мандатів, вперше змагались на місцевих виборах. Участь у виборах до 462 районних рад взяла 81 політична партія, номінувавши загалом 97 102 кандидати у депутати районних рад. В результаті від 69 партій до районних рад було обрано 15 052 депутати. Найбільше представницьких мандатів здобули «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (3 228), ВО «Батьківщина» (2 562), «Опозиційний Блок» (1 331), Радикальна партія Олега Ляшка (1 266), Аграрна Партія України (1 103), «Наш Край» (914), УКРОП (776), Відродження (659), Свобода (634). Загалом ці політичні партії представлені у районних радах 12 743 депутатами, що становить 84,6% від загальної кількості мандатів [3].

Втім, найнеоднозначнішими є предметні результати регіональних виборів 2015 року. За даними, моніторингової аналітичної групи Cifra:

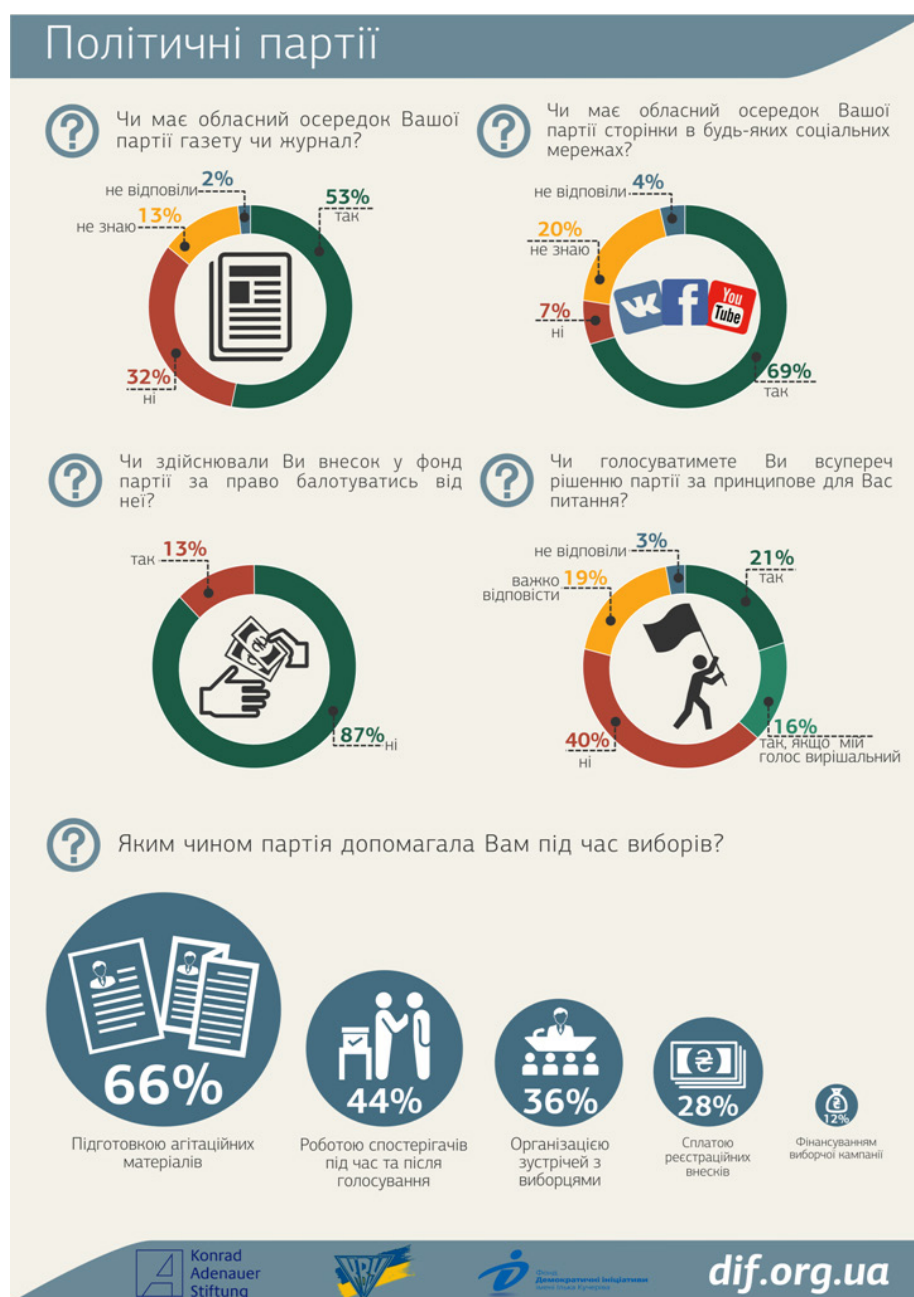
1) Понад 66% новообраних не були депутатами попереднього скликання районних рад. Це дозволяє говорити про значне персональне оновлення депутатського корпусу райрад. Однак, навряд чи можна говорити про повне «перезавантаження» рад відповідного рівня. Крім того, із 97 102 кандидатів, що претендували на депутатство, 10 733 перемагали на виборах до районних рад у 2010 році. Фактично за поновлення представницького мандата змагався кожен дев'ятий кандидат.

2) З усіх депутатів попередньої каденції найвищий рівень поновлення мандатів у колишніх представників «Партії Регіонів». Колишні регіонали у тій чи іншій мірі присутні у абсолютній більшості списків політичних партій, які здобули представництво у районних радах. Результати аналізу демонструють, що на другому місці за кількістю экс-регіоналів після «Опозиційного Блоку» є БПП «Солідарність». Відсутність широкої громадської дискусії щодо цього питання перед місцевими виборами і, власне, результати виборів значною мірою нівелюють люстраційну риторичку, якою активно послуговується ряд провладних партій.

3) Залучення значного числа представників політичних партій, лояльних до минулого режиму – Партії Регіонів, «Сильної України», Комуністичної партії України – створює декілька прихованих ризиків. В першу чергу для тих політичних партій, які надали таким депутатам «політичний притулок». Актуалізується питання лояльності таких політичних неофітів і їхньої готовності інтегруватись у нові політичні партії і проекти. Це може призвести до внутріпартійних конфліктів і напруги всередині партій.

4) Результати обрання голів районних рад демонструють, що більше половини новообраних голів обирались до райрад попереднього скликання. 90 сьогоднішніх голів районних рад п'ять років тому перемагали як представники Партії Регіонів. Серед голів райрад із досвідом представництва у радах попереднього скликання найбільше колишніх регіоналів. Загальна їх кількість – 92 з 230. На другому місці – представники «Батьківщини» із 41 головою районної ради, які перемагали на виборах 2010 року. Від Народної Партії та «Нашої України» – 24 і 18 відповідно.

5) За результатами виборів депутатів і обрання голів районних рад можна говорити про появу декількох політичних сил без представництва на центральному рівні, однак, досить суттєвою присутністю на місцевому рівні. Така присутність може бути використана ними для подальшого нарощування політичного впливу [3].

Про специфіку ж актуального стану регіональних структур політичних партій може слугувати результати експертного опитування депутатів обласних рад, яке було проведення після проведення місцевих виборів. Його організатором виступив фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва», який впродовж 17 грудня 2015 року – 25 січня 2016 року на замовлення Комітету виборців України за фінансової підтримки Фонду Конрада Аденауера забезпечував його організацію та інтерпретацію. Метою опитування було з'ясувати думки депутатів щодо

основних факторів партійного будівництва: мотивації вибору партії, членства, фінансів і партійної дисципліни. Усього було опитано 240 депутатів обласних рад і міської ради Києва. Найактуальнішими результатами для нашої теми були такі дослідницькі акценти: 1) українська партійна система наразі слабо розвинена на регіональному рівні: взаємодія між депутатами і партійцями слабка, а матеріальна база здебільшого формується з невідомих джерел. Результати опитування показують, що залученість депутатів до партійного життя насправді доволі низька. По-перше, значна частина обласних обранців взагалі не є партійцями, однак навіть ті депутати, які є членами партій, в більшості випадків перебувають в ній впродовж незначного періоду часу. По-друге, знаковим є те, що велика частина депутатів навіть не знають про те, чи випускає обласний осередок партії, від якої вони балотувались, газети, а також чи є у них інтернет-сайт і акаунти в соціальних мережах. На таку відстороненість від партійного життя вказує й те, що більшість; 2) самопрезентація депутатів, або ж те, як вони хочуть себе презентувати відносно корелює з тим, які завдання перед політичними партіями ставить суспільство. Однак в цьому контексті можна говорити лише про те, що депутати хочуть показати виборцям, а не те що реально демонструють, і що справді існує; 3) Більшість депутатів мають попередній досвід, однак у різних сферах – органи влади, бізнес, неурядові організації. Досвід перебування на керівних посадах в бізнес-сегменті є дещо вищим ніж в інших секторах; 4) Рівень партійної дисципліни помітно відрізняється серед українських партій. Це може обумовлюватись строкатістю чи моногенністю кадрового складу. Опитування засвідчило чіткий поділ на депутатів, які дотримуються партійної дисципліни і які її не дотримуються. 41% готові проголосувати всупереч рішенню партії за принципове для себе рішення, у той час як 40% – ні. Як бачимо, єдиної думки про необхідність чи непотрібність партійної дисципліни немає. З одного боку, партійна дисципліна є нормальною практикою, яка передбачає, що у своїх лавах партія збирає одностайних, готових відстоювати принципові для партії питання. З іншого боку, існують ситуації, в яких партійні лідери можуть зловживати таким правом. Українські політичні партії поки не мають чітко вираженого світоглядного компоненту, тож в їхніх рядах є люди різних переконань та ідеологій. В таких випадках збереження партійної дисципліни може перетворитись у вождизм [5].

Згідно з результатами вище вказаного опитування, можемо бачити, що наразі українські політичні партії ще не мають чітко визначеної стратегії роботи з власними партійцями, а багато депутатів не знають, чи дотримуватись лінії партії або ж власних переконань. Тим не менш, окремі політичні сили, наприклад ВО «Свобода», роблять ставку на дотримання жорсткої партійної дисципліни. Цей результат є відмінним, наприклад, від стану справ в БПП «Солідарність», де депутати менш схильні дотримуватись партійної лінії [5].

Аналізуючи поточний момент становлення партійної системи України, на нашу думку, закладається і не нівелюється один важливий деструктивний чинник аспекту розбудови горизонтальної партійної демократії і комунікації.

Його умовну політико-інституційна назву можна подати як відсутність або мінімізація прямої інтерактивної комунікації та комунікацій з подальшими соціалізуючими діями. В теоретико-практичному аспекті, здійснюватись він має серед регіональних осередків з місцевим населенням і між собою і з метою розвитку горизонтального внутріпартійного солідаризму та мобілізації партійного та громадського активу регіону(-ів). На разі, він не відбувається серед класичних причинних факторів: патерналістська пострадянська політична культура українського виборця, номенклатурна складова української бюрократії, адаптація політичного волі та динаміки реакції регіональних партійних еліт до поведінки центрального партійного осередку, також не популярної теми серед діючих та колишніх політиків – маргіналізація політичного, в тому числі і партійного поля в Україні.

На думку українського дослідника М.Павлюка, маргіналізація була притаманна всім типам держав протягом людської цивілізації, треба відзначити, що вона з особливою силою актуалізується в перехідні етапи суспільного розвитку [4]. Водночас, російський соціолог І. Попова підкреслює, що маргінальність є станом груп і індивідів у таких умовах, які під впливом зовнішніх факторів, пов'язаних із соціально-економічними і соціокультурними перетвореннями в суспільстві, змушують людей змінювати свій соціальний стан і призводять до історичних змін чи втрат попереднього статусу, а також соціальних зв'язків, соціального середовища, системи цінностей [7, с. 79]. З приводу політичного типу маргіналізації, на думку укр.політолога В.Карпа, для країн пострадянського простору, що перебувають у стані переходу від одного суспільно-політичного ладу до іншого, виникає загроза надмірного розширення прошарку політичних маргіналів, що призводить до гальмування процесу державотворення та заважає засвоєнню демократичних цінностей з подальшим їх відображенням у політичному режимі країн [1, с. 403].

З політологічної точки зору, причинами політичної маргінальності серед українських політичних та партійних регіональних еліт були: по-перше, багатосуб'єктність політичної системи - велика кількість партій, суспільно-політичних рухів, неполітичних об'єднань, політичних еліт і регіональних лідерів роблять неможливими контроль і координацію їхньої діяльності з боку держави і суспільства, у результаті чого бурхливо розвивається політична регіоналізація і дезорганізація. При цьому ріст числа політичних суб'єктів стимулюється не різноманіттям соціальних інтересів, а прагненням одержати доступ до владних ресурсів. Це незмінно спричинює різні трансформації в них, а саме: політичну слабкість, орієнтацію на специфічні інтереси аж до заперечення інтересів інших соціальних груп, виникнення гібридних форм політичних структур: по-друге, конфліктність усередині політичного класу, що виникає через перманентну зміну правлячих верхівок, кожна з яких приходить з «новими правилами» гри, що веде до конфлікту як між суспільством і політичною елітою, так і всередині самої еліти. Усе це, за думкою вітчизняного науковця В. Карпа, призводить до того, що функціонування політичних інститутів стає неефективним через бездіяльність, нездатність вживати

швидких і своєчасних заходів для подолання кризи; невміння чи небажання займатися політичною соціалізацією населення, інтеграцією індивіда в політичну систему, пристосуванням груп і індивідів до політичного середовища і його вимог, підтримкою індивіда при ототожненні себе з політичною системою і владою; а також через відсторонення населення від участі в процесі формування політичної відповідальності та культури [1, с. 405-406].

Погодитись варто із тезою секретаря Національної інвестиційної ради Б.Ложкіним, що українській політичній системі потрібно пройти ще великий шлях. На його думку, «наші партії залишаються, за великим рахунком, лідерськими проектами без виразної ідеології, з серйозним багажем зобов'язань перед своїми спонсорами. Закон про державне фінансування партій, ухвалений восени 2015 року, здатен послабити вплив олігархічних грошей на політичну систему. Але змусити партії керуватися у своїх словах і ділах не бажанням догодити одразу всім виборцям, а внутрішньо несуперечливими принципами, з наскоку не вдасться. Тут доведеться запастися терпінням - новим політикам належить ще багато чого навчитися, перш ніж досягти зрілості» [2, с. 75].

Виходячи з вище акцентованого, варто зробити наступний висновок. З політико-організаційної точки зору, політичним партіям в Україні та їх регіональним осередкам належить пройти тернистий шлях від політичної маргінесу до ефективних представницьких політичних інститутів, що базуються на дієвих внутрішньопартійних горизонтальних зв'язках.

Список використаних джерел

1. Карпо В. Прояви політичної маргінальності на пострадянському просторі [Текст] / В. Карпо, А.Круглашов // Політологічні та соціологічні студії: Збірник наукових праць. - VIII. – Ч.: Букрек; В.: ЄГУ, 2010. – С. 402-411.

2. Ложкін Б. Четверта республіка: Чому Європі потрібна Україна, а Україні – Європа [Текст] / Б. Ложкін. – Х.: Фоліо, 2016. – 252 с.

3. Нові «старі» обличчя місцевих рад: зрада чи перемога? [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <http://cifragroup.org/?p=1807>

4. Павлюк Н. Особливості дослідження маргінальності в сучасному суспільстві [Електронний ресурс] / Н. Павлюк. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/SND/Psihologia/13_pavljuknv.rtf.htm

5. Результати опитування щодо реального стану регіональних структур політичних партій [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу <http://cvu.org.ua/>

6. Рудич Ф. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку [Текст] / Ф. Рудич, Р. Балабан, М.Михадьченко [та ін]. – К.: Парламентське видавництво, 2005. - 582 с.

7. Попова И. Маргинальность. Социологический анализ [Текст] / И. Попова. – М., 1996. – 79 с.